

7/6247

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/663/1095
Konu : Yazılı soru önergesi

24/02/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 09/01/2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-10700 sayılı yazı,
b) 21/01/2009 tarihli ve 199/283 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Diyarbakır Milletvekili Selahattin Demirtaş tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6247 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/665/1097
Konu : Yazılı soru önergesi

24/02/2009

Sayın Selahattin DEMİRTAŞ
Diyarbakır Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/6247 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A) 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

1- “Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı” başlıklı 25. maddesinde,

“(1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı rejimine ait esaslar aşağıda gösterilmiştir:

a) Hükümlü, tek kişilik odada barındırılır.

b) Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır.

c) Risk ve güvenlik gerekleri ile iyileştirme ve eğitim çalışmalarında gösterdiği gayret ve iyi hâle göre; hükümlünün, açık havaya çıkma ve spor yapma süresi uzatılabileceği gibi kendisi ile aynı ünite de kalan hükümlülerle temasta bulunmasına sınırlı olarak izin verilebilir.

d) Hükümlü, yaşadığı yerin olanak verdiği ve idare kurulunun uygun göreceği bir sanat veya meslek etkinliğini yürütebilir.

e) Hükümlü, kurum idare kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir kez olmak üzere (f) bendinde gösterilen kişilere, süresi on dakikayı geçmemek üzere telefon edebilir.

f) Hükümlüyü; eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi, belirlenen gün, saat ve koşullar içerisinde onbeş günlük aralıklarla ve günde bir saati geçmemek üzere ziyaret edebilirler.

g) Hükümlü hiçbir suretle ceza infaz kurumu dışında çalıştırılmaz ve kendisine izin verilmez.

h) Hükümlü, kurum iç yönetmeliğinde belirtilenlerin dışında herhangi bir spor ve iyileştirme faaliyetine katılamaz.

ı) Hükümlünün cezasının infazına, hiçbir surette ara verilemez. Hükümlü hakkında uygulanacak tüm sağlık tedbirleri, tıbbî tetkik ve zorunluluklar hariç ceza infaz kurumlarında, mümkün olmadığı takdirde tam teşekküllü Devlet ya da üniversite hastanelerinin tek kişilik ve yüksek güvenli mahkûm koşullarında uygulanır.”;

2- “Hükümlünün telefon ile haberleşme hakkı” başlıklı 66. maddesinde,

“(1) Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, tüzükte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir.

(2) Açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde hükümlüler, ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilirler.

(3) Açık ve kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler altsoy, üstsoy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık veya doğal afet hâllerinde, kuruma ait telefon ve faks cihazından derhâl yararlandırılırlar. Görüşmeler, tutanak ile belgelenir ve tutanaklar özel bir dosyada saklanır.

(4) Hükümlüler açık ve kapalı ceza infaz kurumlarında, çocuk eğitimevlerinde araç

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

telefonu, telsiz telefon veya cep telefonu ve benzeri iletişim araçlarını bulunduramaz ve kullanamazlar.”;

B) Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü’nün “Telefonla Görüşme Hakkı” başlıklı 88. maddesinde,

“(1) Kapalı kurumda bulunan hükümlüler, belgelendirmeleri koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ve vasisi ile telefon görüşmesi yapabilir.

(2) Telefonla görüşmeleri aşağıda belirtilen esaslara göre yapılır:

a) Hükümlüler, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası ile hücreye koyma cezasının infazı sırasında olmamak koşuluyla, idarenin kontrolünde bulunan ve kurumun uygun yerlerine yerleştirilen telefonlardan yararlandırılır,

b) Disiplin cezaları olsa bile, anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları veya doğal afet hâllerinde, hükümlülerin telefon görüşme hakları hiçbir şekilde engellenemez,

c) Açık ve kapalı kurumlardaki hükümlüler; altsoy, üstsoy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık veya doğal afet hâllerinde, kuruma ait telefon ve faks cihazından derhâl yararlandırılır. Bu hâlde, yapılan telefon konuşmaları o haftaya ait konuşma hakkından sayılmaz. Görüşmeler, tutanak ile belgelenir ve tutanaklar özel bir dosyada saklanır,

d) Kurum personeli hükümlülere tahsis edilen telefonları kullanamaz,

e) Hükümlüler, telefon görüşmesi hakkına sahip oldukları konusunda bilgilendirilir,

f) Hükümlülerin telefonla görüşme gün ve saatleri, kurumda bulunan telefon adedi, başvuru sırası, kurumun asayiş ve güvenliği dikkate alınarak idare tarafından belirlenir. Hükümlüler görüşebilecekleri yakınlarından bir veya birden fazla kişi ile haftada bir kez ve bir telefon numarasıyla bağlantı kurarak kesintisiz görüşme yapabilir. Herhangi bir nedenle görüşme gerçekleşmemişse daha önceden bildirilen numaralardan bir diğeriyle görüşebilir. Konuşma süresi görüşme başladığı andan itibaren on dakikayı geçemez. Ancak tehlikeli hükümlü oldukları idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen hükümlüler onbeş günde bir kez olmak ve on dakikayı geçmemek üzere sadece eşi, çocukları, annesi ve babası ile görüşebilir,

g) Hükümlünün, kurumun güvenliğini tehlikeye düşüren, suç oluşturan veya bir suça azmettirme ya da yardım etme sonucunu doğurabilecek konuşmalarda bulunduğu dinleme sırasında belirlendiğinde, görüşme derhâl kesilir. Bu hâlde hükümlü hakkında adlî veya idarî soruşturmaya esas olacak işlemler kurum en üst amiri tarafından yapılır,

h) Suç işlemek amacıyla kurulan silâhlı örgütün yöneticiliğini yapmaya devam eden, bu konuda herhangi bir yöntemle, kurum içi veya dışındaki kişilere talimat veya mesaj veren hükümlülere idare ve gözlem kurulu kararıyla telefon görüşmesi hiçbir şekilde yaptırılmaz,

ı) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlüler, idare ve gözlem kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir olmak üzere eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi ile on dakikayı geçmemek üzere görüşebilir,

j) Telefonla görüşme ücreti, görüşmeyi yapan hükümlü tarafından karşılanır. Görüşme için kullanılan telefon kartları kurum kantininde satılır. Müdürü bulunmayan kurumlarda telefon kartları, ücreti hükümlülerden alınmak koşuluyla görevli memurlar tarafından temin edilir,

k) Hükümlü bu maddede belirtilen telefonla görüşme hakkını kullanabilmek için 'Telefon Görüşme Formu' doldurur. Bu formda; telefon görüşmesi yapmak istediği kişiler ve bunlarla olan yakınlık derecesini, görüşme yapmak istediği sabit, cep telefon numaraları ile yurtdışı telefon numarasını, telefon görüşmesi yapacağı yakınlarının açık adreslerini belirtir ve gerekli belgeler eklendikten sonra idareye verir. İdare gerekli gördüğü takdirde gideri hükümlüden alınmak koşuluyla formdaki bilgilerin doğruluğunu araştırabilir. Telefon görüşme formunda yer alan bilgilerde değişiklik olması halinde hükümlü yeni bir form düzenleyerek idareye bildirir. Hükümlü

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

tarafından formda gösterilmemiş olan kişilerle telefon görüşmesi yaptırılmaz,

l) Hükümlünün formda belirttiği bilgiler varsa değişiklikler deftere kaydedilir. Bu deftere, ayrıca telefon görüşmesi yapmak isteyen hükümlünün haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası olup olmadığı ve varsa hücreye koyma cezasının infazına başlanıp başlanmadığı yazılır. Defter, bu işle görevlendirilmiş ikinci müdürün kontrolünde güvenlik ve gözetim servisi tarafından tutulur. Defterin sayfaları numaralanır ve mühürlenir; kaç sayfadan ibaret olduğu kurum müdürü tarafından tasdik olunur. Defterler, her an denetime hazır hâlde bulundurulur,

m) Telefonla konuşmak isteyen hükümlüler, 'Telefon Görüşme İstek Formu' doldurarak idareye verir. Bu formlar, hükümlü telefon görüşme defteri ile karşılaştırılır. Telefonla görüşmeye engel hâlleri bulunmayan hükümlülerin isim listesi bu işle görevli ikinci müdür tarafından kontrol ve tasdik edilerek infaz ve koruma başmemurluğuna verilir. Müdürü bulunmayan kurumlarda bu işlem infaz ve koruma başmemuru tarafından yapılır. Telefon görüşmesi yapmak isteyen hükümlünün bu görüşmeyi yapmasına engel bir hâli bulunması hâlinde bunun sebepleri gerekçelendirilmek suretiyle tutanağa yazılır ve bu tutanağın içeriği hükümlüye bildirilerek dosyasına konulur,

n) Konuşma sırası gelen hükümlünün kurum içindeki tehlikelilik durumu da dikkate alınarak gerekli güvenlik önlemleri alınmak suretiyle telefon görüşmesi yapılacak yere getirilir. Hükümlü, öncelikle konuşmasına kendi adını ve soyadını söyleyerek başlar. Görüştüğü karşıdaki kişiye, adını, soyadını ve telefon numarasını tekrar etmesini isteyerek konuşmasına devam eder. Bu işlemin yapılması zorunlu olup, konuşma bittikten sonra, telefon görüşme istek formunun konuşmanın yapıldığına ilişkin bölümü doldurulur, konuşmayı yapan hükümlü ve görevli memur tarafından imzalanır. Bu formdaki bilgiler, deftere kaydedilmek üzere güvenlik ve gözetim servisine verilir,

o) Hükümlülere dışarıdan telefon açılmak suretiyle görüşme yaptırılmaz,

p) Telefon görüşmeleri Türkçe yapılır. Ancak, hükümlünün Türkçe bilmemesi veya görüşeceğini bildirdiği yakınının mahallinde yaptırılacak araştırma ile Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, bir daha hükümlünün aynı yakını ile Türkçeden başka bir dille konuşmasına izin verilmez,

r) Yabancı uyruklu hükümlülerin görüşmeleri için bildirdiği telefon numaralarının, bildirilen kişilere ait olup olmadığı, ayrıca; görüşmek istenen kişinin, belirtilen kişi olmadığı yönünde bir şüphe bulunması hâlinde, ilgili konsolosluk makamlarından bilgi istenir. Görüşme yapılması talep edilen telefon numaralarının kime ait olduğunu gösteren, yetkili makamlarca düzenlenmiş resmî evrakın Türkçe tercümesi, hükümlünün yasal temsilcisi veya yakınları tarafından da ibraz edilebilir.

(3) Açık kurumlar ile çocuk eğitimevlerinde bulunan hükümlüler, ücretli telefonlarla serbestçe görüşme yapabilirler. Çocuk hükümlülerin telefonla konuşması hiçbir şekilde kısıtlanamaz ve engellenemez.

(4) Kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin, bu maddede belirtilen yakınları ile yaptığı telefon görüşmeleri, idare tarafından dinlenir ve elektronik aletler ile kayda alınır.

(5) Hükümlüler, açık ve kapalı kurumlarda, çocuk eğitimevlerinde araç telefonu, telsiz telefon veya cep telefonu ve benzeri iletişim araçlarını bulunduramaz ve kullanamaz.”,

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

II- A) Bakanlığımızca çalışmaları tamamlanan ve yürürlüğe konulması amacıyla 11/02/2009 tarihinde Başbakanlığa sevk edilen "Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzükte Değişiklik Yapılmasına Dair Tüzük Tasarısı"yla,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

20/03/2006 tarihli ve 2006/10218 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88. maddesinin ikinci fıkrasının (p) bendinin;

"Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 88 inci maddesinin ikinci fıkrasının (p) bendinde kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerin telefonla görüşmelerini Türkçe yapmaları ancak, hükümlülerin Türkçe bilmemesi ya da görüşeceğini bildirdiği kişinin mahallinde yaptırılacak araştırma ile Türkçe bilmediğinin tespit edilmesi halinde konuşmanın yapılmasına izin verileceği ve bu konuşmanın kayıt altına alınacağı düzenlenmiştir.

Uygulamada hükümlülerin telefonla görüşme yapacağı kişilerin Türkçe bilip bilmediğinin tespitinde bir kısım sorunlar yaşandığı göz önünde bulundurularak, yapılan değişiklikle bu kişilerin Türkçe bilip bilmediği konusunda hükümlülerin beyanının esas alınması yeterli görülmektedir. Buna göre, hükümlünün telefonla görüşeceği kişinin Türkçe bilip bilmediğinin kolluk tarafından araştırılmasına gerek kalmamaktadır.

Bu şekilde yapılacak görüşmelerin kayıt altına alınmasına ise devam edilecektir. Bu kayıtların incelenmesi sonucu konuşmanın, suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, hükümlünün bir daha aynı kişi ile Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilmeyeceğine ilişkin hüküm korunmaktadır. İncelenen kayıtlarda suç şüphesine ilişkin bilgilere rastlanması durumunda, Türk Ceza Kanununun 279 uncu maddesi uyarınca, bunların, değerlendirilmesi için ilgili adli makamlara bilgi verilmesi kamu görevlileri bakımından yasal bir zorunluluktur.",

Gerekçesiyle "Telefon görüşmeleri Türkçe yapılır. Ancak, hükümlünün, kendisinin veya görüşeceğini bildirdiği kişinin Türkçe bilmediğini beyan etmesi hâlinde, konuşmanın yapılmasına izin verilir ve konuşma kayda alınır. Kayıtların incelenmesi sonucu, konuşmanın suç teşkil etme ihtimali olan faaliyetler için kullanıldığının anlaşılması durumunda, hükümlünün bir daha aynı kişiyle Türkçe'den başka bir dille konuşmasına izin verilmez," şeklinde değiştirilmesi öngörülmektedir.

B) 22/01/2007 tarihli ve 45/1 No.lu "Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler" konulu Genelgenin "Ortak Etkinlikler" başlığını taşıyan Üçüncü Bölümü 14 maddeden oluşmakta ve ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların tümünün ortak alan etkinliklerinden yararlanma esaslarını düzenlemektedir.

Genelgenin Üçüncü Bölümünün 13. maddesinde yer alan, "Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır." hükmü gereğince, sohbet ve diğer ortak etkinliklerden yararlanacak hükümlü ve tutukluların, işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, kendileri için hazırlanmış iyileştirme programları çerçevesinde eğitim, spor, meslek kazandırma ve çalışma ile sohbet dahil diğer sosyal kültürel faaliyetlere katılabilmekte; programın süresi ve katılacak hükümlü ve tutuklu sayısı, her programın özelliğine, güvenlik şartlarına ve kurumun imkânlarına göre belirlenmekte; mevzuat gereği tehlikeli vasıftaki hükümlü ve tutukluların barındırıldığı yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında ve diğer kurumların yüksek güvenlikli bölümlerinde, sohbet dahil tüm ortak etkinlikler 10 kişiyi aşmayacak gruplar halinde yürütülmektedir.

C) Erzurum H Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular, Bakanlığımızın 45/1 ve 46/1 No.lu Genelgeleri çerçevesinde, kurumun güvenlik ve fizikî koşulları dikkate alınarak, idare gözlem kurulunca sosyal ve kültürel etkinliklerden

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

faýdalandırılmaktadır. İdare gözlem kurulu ve eğitim kurulu tarafından hazırlanan, 08/01/2009 ilâ 04/05/2009 tarihleri arasında uygulanacak program, 31/12/2008 tarihli ve 2008/70 sayılı Eğitim Kurulu Kararı ve 02/01/2009 tarihli ve 2009/1 sayılı İdare Gözlem Kurulu Kararıyla 08/01/2009 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe konulmuştur. Hükümlü ve tutuklular, söz konusu program doğrultusunda ortak etkinliklere katılmakta; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 40. maddesinde belirtilen ve bu madde gereğince ceza alan hükümlü ve tutuklular dışındaki tüm hükümlü ve tutuklular, kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgeler çerçevesinde ortak etkinliklerden faydalanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarındaki hükümlü ve tutukluların beslenmesinde, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 72. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Hükümlüye Adalet ve Sağlık Bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır." hükmü uyarınca işlem yapılmakta; hasta olan hükümlü ve tutuklular için ise anılan Kanunun 72. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, kurum doktorunun gerekli görmesi ve yazılı olarak bunu belirtmesi durumunda, yine doktorun belirlediği zaman aralığında ve kurum imkânları elverdiği ölçüde yemek istihkakı yerine diyet yemeği verilmektedir.

Erzurum H Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular ile personelin, normal ve diyet yemekleri, Erzurum E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu mutfağında hazırlanarak kuruma gönderilmekte; diyet uygulaması doktor raporuyla tavsiye edilen kalp rahatsızlığı olan 11, diyabet rahatsızlığı olan 4, ülser rahatsızlığı olan 5, kolesterol rahatsızlığı olan 14 ve hipertansiyon rahatsızlığı olan 4 olmak üzere toplam 38 hükümlü ve tutuklunun günlük yemek listesinde bulunan yemekleri, rahatsızlıklarına göre yağsız, tuzsuz veya baharatsız olarak verilmektedir.

III- Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde uygulamalar, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Kurumlar, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları, infaz hâkimleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve taraf olduğumuz sözleşmeler gereğince yetkisi tanınan Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyinin ilgili organları tarafından ziyaret edilmekte ve usulüne göre denetlenmekte olup; ayrıca, hükümlü ve tutukluların da kurum idaresinin uygulamalarına yönelik şikâyet hakkı bulunmaktadır. Bu kapsamda yapılan tüm başvurular titizlikle incelenmekte ve her zaman gereğine tevessül edilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan